

Moet een korf nou **één** o

.....
Vergeten kwesties

f twee vlieggaten hebben?

Dus u wilt graag weten hoe we hier lang geleden imkerden met ronde korven van stro? Dan heeft u slechts vijf auteurs tot uw beschikking die de kunst van begin tot eind beschrijven. Alle vijf beschouwen zij het aantal vlieggaten als een gegeven. De een heeft het over 'het vlieggat' en de ander over 'de vlieggaten' – ze bedoelen er dan twee. Geen een bespreekt beide mogelijkheden. Bij Dirk Cluyt uit Leiden (1597) heeft een korf twee vlieggaten, bij Petrus Hendrix uit Kassel in Noord-Limburg (1786) één, bij Aalbert van Schothorst uit de buurt van Veenendaal (1844) één, bij Johan Joustra uit Amersfoort (1928) één en bij S. Cancrinus uit Dinxperlo (1935) twee. Was er dan niemand op de hoogte van de andere mogelijkheid? Is daar dan helemaal geen discussie over geweest? De vergeten kwestie luidt dit keer dus: moet een korf één of twee vlieggaten hebben?

Voor nadere inlichtingen hieromtrent gaan wij terug naar de tijd dat 'genootschappen' en 'maatschappijen' bijzonder in de mode waren. We hebben het dan over de tweede helft van de achttiende eeuw, alhoewel in de jaren '90 van die eeuw de mode al weer over haar hoogtepunt heen was. Een beroemd voorbeeld van zo'n genootschap was de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen, die in 1752 in Haarlem werd opgericht en die voor veel genootschappen als voorbeeld diende. Deze maatschappij bestaat nog steeds. Ze resideert in een deftig historisch pand aan het Spaarne in Haarlem.

De eerste prijsvraag: Ramaer

De 'oeconomische tak' van deze maatschappij schreef in 1782 een prijsvraag uit over de bijenteelt. De genootschappen schreven dolgraag prijsvragen uit en daar mag uit blijken wat ze nastreefden: in gemeenschappelijkheid idealen verwezenlijken en Nederland opstoten in de vaart der volkeren. Twee inzendingen werden bekroond en gepubliceerd. De gouden medaille ging naar de heer Hubert Ramaer uit Zwolle (Spreek uit: ramáár). Zijn antwoord op de prijsvraag beslaat ongeveer 30 pagina's. Dit soort publicaties vormt zeer waardevolle aanvullingen op de vijf schrijvers die ik aan het begin noemde; ze blijven nochtans aanvullingen.

Tot drie keer toe zegt Ramaer iets over het aantal vlieggaten dat een korf moet hebben: één! Hij is een uitgesproken tegenstander van dubbele vlieggaten. Hij dacht aanvankelijk dat twee vlieggaten gunstig waren, omdat de bijen anders te lang en te ver zouden moeten lopen. Hij kwam ervan terug en liet 'naa de gegronde ondervinding, altyd Korven met eenen uitgang maaken.' (Merk op dat Ramaer zijn korven 'liet maken'.) Hij beweert dat de bijen niet graag broeden in de buurt van het bovenste vlieggat, terwijl er op dezelfde plaats juist heel veel broed zit, als er zich op die plaats in de korf geen vlieggat bevindt. Hij denkt verder dat twee vlieggaten 's winters te koud zijn 'om dat des Winters twee uitgangen te veel wind in en uit blazen.' Dit argument zou Cluyt twee eeuwen eerder zeker hebben tegengesproken,

omdat hij in de winter het bovenste vlieggat altijd dichtsmeedde met mest.

De tweede prijsvraag: Brouwer

In 1806 schrijft de Maatschappij ter Bevordering van de Landbouw in Amsterdam nog eens een prijsvraag uit over de bijenteelt. Eén van de prijswinnaars is een zekere Rijkend Jacob Brouwer, erelid van hetzelfde genootschap, politiecommissaris in Nijkerk en ook nog eens deskundige op het gebied van land- en bosbouw, getuige andere publicaties. In 1808 worden de drie inzendingen gepubliceerd, met daarin Brouwers pleidooi voor stapelbare 'magazijnkorven'. Brouwers meesterwerk over de bijen verschijnt een jaar later. Het boek doet een beetje denken aan het *Handboek der moderne bijenteelt* van Johan Schotman uit 1942, omdat ook dat een bewerking was van een buitenlands voorbeeld. Schotman nam de Engelsman E.B. Wedmore als voorbeeld en Brouwer de Duitser J.L. Christ.

Kopzorg van de korfimker: één of twee vlieggaten?

Brouwer neemt nadrukkelijk stelling voor korven met één vlieggat: 'Het is ook, van wege de rooverij, volstrekt niet goed, dat er twee openingen aan eenen Stok of Korf zijn, gelijk de oude veelal waren, en hoedanigen er heden in ons land nog velen gebruikt worden (...)' Eén vlieggat dus, omdat de rovers anders te gemakkelijk binnenkomen. Brouwer beschouwt dubbele vlieggaten kennelijk als ouderwets.

Zou het pleidooi van Ramaer succes gehad hebben? Dat is misschien wat al te kras, maar de publicaties volgen elkaar wel heel mooi op. Ramaers pleidooi voor één vlieggat zal ook niet in Dinxperlo gehoord zijn, want nog in 1935 had een korf voor S. Cancrinus gewoon twee vlieggaten, precies boven elkaar, met een paar wrongen ertussen.

De volgende vergeten kwestie luidt: moet de imker in de zwermtijd een volk afjagen of laten zwermen? De lijst van historische werken waar ik gebruik van maakt vindt u op bijenhouders.nl.